

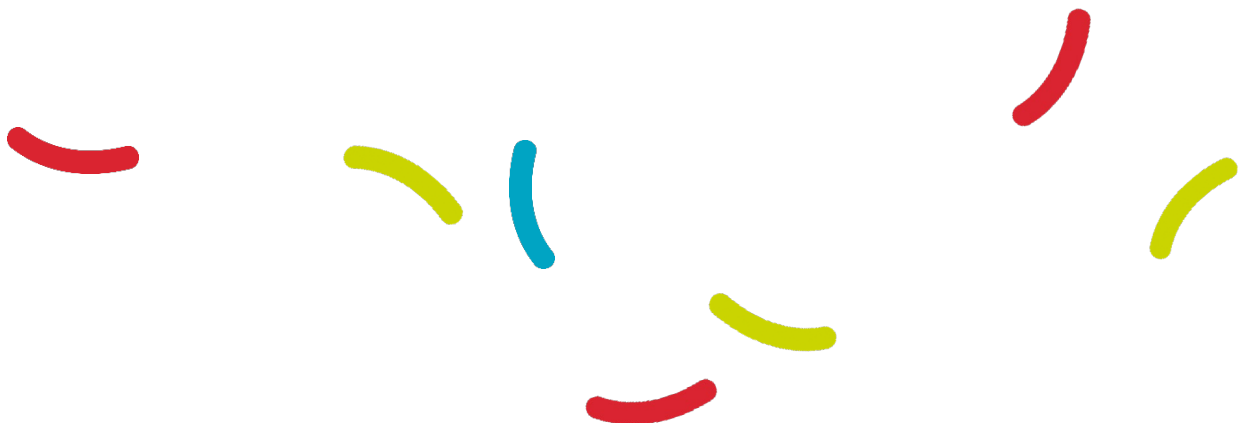

LIEVĒGEM
ZIET HET ZITTEN

Kerkenbeleidsplan voor de vier kerken van Lievegem

Sint Bavokerk, Vinderhoute
Sint Ghislenukerk, Waarschoot
Sint Martinuskerk, Lovendegem
Sint Martinuskerk, Zomergem

pagina 6
pagina 20
pagina 32
pagina 40

Inhoudstabel

Parochiaal pastoraal plan	4
Sint Bavokerk Vinderhoute	8
Identificatie	8
Naam kerk	8
Ligging	8
Eigenaar	8
Bescherming	8
Beschrijving	8
Cultuurhistorische waarde	8
Architecturale mogelijkheden.....	14
Bouwfysische toestand.....	14
Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke context	18
Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	20
Toekomst	20
Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	20
Sint Ghislenuskerk Waarschoot.....	22
Identificatie	22
Naam kerk	22
Ligging	22
Eigenaar	22
Bescherming	22
Beschrijving	23
Cultuurhistorische waarde	23
Architecturale mogelijkheden.....	31
Bouwfysische toestand.....	31
Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke context	32
Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	32
Toekomst	33
Onderbouwde visie op he toekomstig gebruik en de toekomstige functie	33
Sint Martinuskerk Lovendegem	34
Identificatie	34
Naam kerk	34
Ligging	34
Eigenaar	34
Bescherming	34

Beschrijving	35
Cultuurhistorische waarde	35
Architecturale mogelijkheden.....	36
Bouwfysische toestand.....	37
Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke context	38
Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	40
Toekomst	41
Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	41
Sint Martinuskerk Zomergem	42
Identificatie	42
Naam kerk	42
Ligging	42
Eigenaar	43
Bescherming	43
Beschrijving	43
Cultuurhistorische waarde	43
Architecturale mogelijkheden.....	47
Bouwfysische toestand.....	48
Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke context	49
Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	50
Toekomst	51
Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	51
Samenvattend overzicht van het kerkenbeleidsplan voor Lievegem	52
Besluit.....	52

Parochiaal pastoraal plan

Visie

“De Kerk is er niet voor zichzelf, maar voor de wereld” stelt bisschop Van Hecke in zijn nota “Samen kerk opbouwen vanuit de Geest”¹.

De H Maartenparochie hertaalt dit in volgende visie, als basis voor de uitrol van haar pastoraal plan voor de komende jaren

Wij willen “Samen kerk-zijn”

- “gastvrij” waar men zich welkom weet door een warm onthaal, niet oordelend – wel uitnodigend in momenten van ontmoeting na een viering, binnen liturgie en catechesemomenten, ...waar men een hartelijk antwoord krijgt op vragen, ook als de communicatie online verloopt waar het parochieweefsel en haar werking zichtbaar wordt
- “betrokken en participatief” waar mensen uitgenodigd worden om actief deel te nemen aan de diverse facetten van het parochieleven
- “met zorg” voor iedereen in de gemeenschap en met aandacht voor de vrijwilligers actief in de parochie

Pastoraal meerjarenplan

De komende 6 jaar willen we blijven inzetten op een actieve pastorale werking binnen de 3 actieve parochiekernen zijnde Waarschoot, Lovendegem en Zomergem.

We betrachten daarbij zoveel mogelijk parochiekern-overschrijdend te werken om zo verder te bouwen aan verbondenheid met en betrokkenheid op de H Maartenparochie in Lievegem, en aldus het draagvlak te verstevigen mocht in de toekomst de keuze gemaakt moet worden om de parochiale werking nog meer toe te leiden naar één kern zijnde Waarschoot.

De afgelopen jaren onderstrepen de effectiviteit van deze manier van werken voor onze geloofsgemeenschap. De bevologenheid van de vele vrijwilligers en de groei van (nieuwe) initiatieven binnen de parochie, vormen een belangrijke motivator.

Concreet stellen wij volgende doelstellingen voorop :

Parochie

- Behoud van de verschillende initiatiesacramenten, huwelijk, uitvaarten in de 3 actieve parochiekernen.
- Blijven inzetten op een goed samenspel tussen de parochieploeg (beleid) enerzijds en de contactploeg (actie) en de verschillende werkgroepen anderzijds. Dit vormt de belangrijkste motor binnen de parochie.

- Zorg voor bestaande vrijwilligers en actief mensen aanspreken om zich te engageren. De parochiegemeenschap meer actief betrekken bij het pastoraal beleid door het organiseren van momenten van pastoraal beraad.
- Optimaliseren van de samenwerking met de kerkraden
- Verhuis van de zetel van de parochie naar de kerk van Waarschoot met de betrachting van ruimte voor catechese, overleg, ontmoeting, secretariaat, archief,

Liturgie

- Na evaluatie behoud van het alternerend vieren in het weekend (Lovendegem-Zomergem), elk werkjaar te evalueren met de intentie het alternerend vieren te behouden zolang de voorwaarden van : bereidheid van de kerkgangers tot verplaatsing, voldoende aanwezigheid en haalbaarheid voor de betrokken actoren zijn vervuld.
- Initiëren en/of continueren van nieuwe initiatieven en actief op zoek gaan naar uitbreiding van de voorbereidende werkgroepen : woord- en gebedsdienst in de week, kindernevendienst, werken aan een team dat kan voorgaan in uitvaartdiensten, ...
- Bijzondere aandacht willen we besteden aan het meer toegankelijk maken van de liturgie voor jonge mensen die niet meer vertrouwd zijn met het gegeven eucharistie, opdat het Woord ook weer tot hen kan spreken (bv. toegankelijke taal, meer ruimte voor stilte en bezinning, ...)

Diaconie

- Behoud en versterken van de werkgroepen die zich engageren voor zieken, bejaarden en nabestaanden, Welzijnszorg en Broederlijk Delen, communiedeling, ...
- Aandacht voor de kwetsbare mens en de schepping in en buiten de liturgie.

Verkondiging

- Behoud voorbereidingstrajecten op doop, EC en vormsel
 - De doopvoorbereiding en het doopsel verloopt in een constructieve samenwerking met de diakens van de H Claraparochie. Deze wordt jaarlijks geëvalueerd. Zolang deze samenwerking als positief wordt ervaren, zal deze gecontinueerd worden.
 - De voorbereidingstrajecten op eerste communie en vormsel zijn goed uitgewerkt, worden gewaardeerd door kinderen en gezinnen en gedragen door een sterke groep catechisten. Geïnitieerd en gedragen door de parochie, is er complementair een constructieve samenwerking met de scholen. Deze trajecten worden de komende jaren aangehouden.

Desalniettemin zullen voorbereidende stappen worden gezet ifv bijsturing van deze voorbereidingstrajecten, mede in het licht van het Vlaams regeerakkoord en de consequenties voor de vakken levensbeschouwing in het onderwijs.

- Samenwerking m.b.t. voorbereiding huwelijk . Gezien het beperkt aantal huwelijkskandidaten, wordt de huwelijksvoorbereiding opgenomen door priester Dick.
- Verkondigingsactiviteiten ten einde mee te bouwen aan missionaire en evangeliserende gemeenschappen, met name : het verder uitbouwen van initiatieven als Godly Play en de geloofsbabbel en samenwerking op niveau van het dekenaat mbt activiteiten als Alpha, Sycamore, Bijbels Leerhuis. Er wordt een concreet Alpha/Sycamore aanbod uitgewerkt voor ouders van dopelingen, eerste communicanten en vormelingen om te integreren in de respectievelijke voorbereidingstrajecten.

Gemeenschapsvorming

- Extra inzetten op ontmoeting binnen de geloofsgemeenschap, in het bijzonder tav jonge gezinnen, met het oog op vergroten van de onderlinge verbondenheid en de betrokkenheid op de H Maartenparochie, al dan niet uitgroeïend tot een concreet engagement.
- Versterken van het parochiekern-overschrijdend engagement van diverse actoren op de 3 gebieden : verkondigingen, liturgie, diaconie ondermeer via gezamenlijk overleg

Het kerkenbeleidsplan voor Lievegem bevat **de beschrijving van volgende kerken:**

Sint Bavokerk, Vinderhoute

Sint Ghislenuskerk, Waarschoot

Sint Martinuskerk, Lovendegem

Sint Martinuskerk, Zomergem

Voor elke kerk zal deze omschrijving volgende items bespreken:

1/ de belangrijkste identificatiegegevens;

2/ de beschrijving van het gebouw in zijn cultuurhistorische waarde, zijn architecturale mogelijkheden en bouwfysische toestand;

3/ de situering van het gebouw in zijn ruimtelijke context;

4/ de beschrijving van het actueel gebruik, met visie op de toekomst.

Sint Bavokerk Vinderhoute

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Identificatie

Naam kerk

Sint-Bavokerk

Ligging

Plaats: Vinderhoute

Straat en nummer: Dorsweg 6.

Eigenaar

De kerk is eigendom van de gemeente.

Bescherming

De kerk en het kerkhof zijn beschermd.

Objectnummer: 3516

Datum besluit: 16.12.1999

Datum publicatie besluit: 17.05.2000

Beschrijving

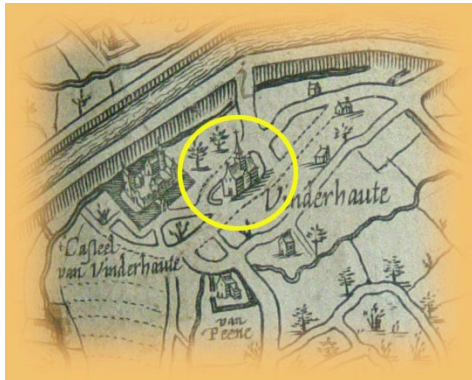
Cultuurhistorische waarde

Bron

Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Parochiekerk Heilige Bavo en kerkhof [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/33569> (geraadpleegd op 12 augustus 2024).

De eerste vermelding van een kerkje in Vinderhoute vinden we in een akte van koning Lotharius uit 966 die de Sint-Baafsabdij bevestigt in haar bezittingen. De monniken kwamen hier de bruikbare

gronden ontginnen. Wellicht stond hier een klein kerkje of kapel die door de monniken was gebouwd voor henzelf en voor de plaatselijke bewoners.

Over de kerk als gebouw waren er geen concrete aanwijzingen meer tot de 17de eeuw.

Door het concilie van Trente (1545 - 1563) probeerde de Kerk de invloed van het protestantisme te beperken en haar eigen gezag te herstellen (Contrareformatie).

In dat kader moesten de visitaties van de Gentse bisschop Triest gezien worden. Uit zijn verslagen blijkt dat het kerkje in slechte staat was en dat de kleine parochie evenmin rijk was.

Tijdens de Franse periode (1794 - 1815) was er sprake van de kerk om te vormen tot een oratorium. Het zou dus enkel een bidplaats worden zonder bediening door een priester. Na het opperen van een aantal bezwaren ging dit niet door. Ondertussen was het bevolkingsaantal gaan stijgen, niet enkel in Vinderhoute, maar ook in naburige gemeenten en wijken die geen eigen kerk hadden zoals Drongen-Luchteren, Evergem-Belzele, Lovendegem-Bierstal. Daarom werd uitbreiding van de kerk noodzakelijk.

In 1821 kreeg de kerkfabriek de toestemming van de Hollandse overheid om twee zijkapellen bij te bouwen en de toren te vernieuwen. Daardoor kreeg de kerk een zeer onregelmatig grondplan.

Bisschop TRIEST

Een onregelmatig grondplan

In 1850 werd een nieuwe aanvraag ingediend om de kerk nog maar eens te vergroten. Het gemeentebestuur ging akkoord, maar had daarvoor niet de nodige financiële middelen. Door de hogere overheid werd een vergroting afgewezen, maar werd voorgesteld om een nieuwe en grotere kerk te bouwen.

In 1854 besloot de kerkfabriek een nieuwe kerk te bouwen. **Charles Saeyman**, advocaat en burgemeester van Vinderhoute, wist zijn vriend, **Van Santen**, professor.

burgerlijke bouwkunde aan de Gentse universiteit, te overtuigen om de plannen voor de nieuwe kerk gratis te tekenen. Het was de tijd van de grote neoclassicistische bouwwerken in Gent (opera, justitiepaleis, ...) en zo is het niet te verwonderen dat de kerk ook in deze stijl werd opgetrokken.

De werken werden toegewezen aan aannemer M. Boterdaele. In de loop van 1856 werd de eerste mis in de nieuwe kerk opgedragen, maar het zou nog jaren duren, vooraleer de binneninrichting voltooid was.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Schets van de kerk

De nieuwe kerk was een sober gebouw en telde drie beuken onder één zadeldak met zes traveeën. De zuidgevel aan de straatkant werd bekroond door een ingebouwde vierkante toren op een plint van Doornikse kalksteen. De rechthoekige toegangsdeur was gevat in een arduinen omlijsting met erboven een reliëf met de Maaltijd van de Emmaüsgangers door Clément Pierruccini (1933) en kroonlijst op consoles.

De zijgevels waren erg eenvoudig geritmeerd door rondboogvensters. De twaalf Ionische zuilen van het schip verwezen naar de twaalf apostelen waarop de kerk steunde. De middenbeuk was overwelfd door een tongewelf met cassetten, de zijbeuken met een vlak bepleisterde zoldering tussen de gordelbogen. In tegenstelling met het oude kleinere kerkje dat met het koor naar het oosten werd opgetrokken, traditioneel in de katholieke kerk, moest deze kerk met het koor naar het noorden worden gebouwd omdat de kerkhofruimte te klein was.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Pastoor De Laere was de grote bezieler bij de bouw van de nieuwe kerk. Al was het uitzicht van de kerk langs buiten eerder sober, pastoor De Laere zorgde voor een bijzonder rijkelijk interieur. Daarvoor moest hij telkens opnieuw een beroep doen op de vrijgevigheid van de parochianen en vooral van de rijke kasteelheren. En met succes.

Pastoor Charles De Laere

Prof Van Santen ontwierp ook de **binneninrichting** van de kerk in dezelfde stijl. Hierdoor ontstond ook in het meubilair **een eenheid van stijl** wat nog in de hand gewerkt werd door het feit dat drie generaties van kunstenaars van de Gentse academie, die elkaars leermeester of leerling waren, hieraan gewerkt hebben.

In mei 1857 werd voor het eerst mis opgedragen aan het **westelijk zijaltaar van Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen**. Het gepolychromeerde beeld uit lindenhout was het werk van Pierre de Vigne-Quyo. Het wapen van de familie Borluut - Kervijn, de schenkers, werd op de witmarmeren altaartafel aangebracht. De vier houten kandelaars, van de hand van dezelfde kunstenaar, schonken zij het jaar daarop.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Westelijk zijaltaar O.L.V. Onbevlekt Ontvangen

Nog in 1857 werd de eikenhouten **communiebank** geplaatst, eveneens van de Vigne-Quyo. Op de beide zijkanten stond het wapen van de schenkers: de familie Charles Ponthieure de Berlaere - Mouroit.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Deel van de communiebank

Begin 1858 werd het **oostelijk zijaltaar, toegewijd aan de H. Jozef**, geplaatst. de Vigne-Quyo maakte ook dit beeld en op de witmarmere tombe stond het alliantiewapen van de schenkers, de familie Cardon - Helias d'Huddeghem

Deze communiebank sloot vroeger het koor af, maar sinds het tweede Vaticaans Concilie kreeg zij een plaats vóór de zijaltaren.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Sint-Jozefaltaar

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

In mei 1860 werd begonnen met het optrekken van het prestigieuze **hoogaltaar**, naar ontwerp van professor **Van Santen** en uitgevoerd door de Vigne-Quyo. Een indrukwekkend beeld in witgeschilderd lindehout van de Heilige Bavo, ca. 260 cm hoog, domineert het altaar. Dit beeld werd door de pastoor betaald.

De mooie eiken **biechtstoelen** waren het werk van Antoon Van Eename, eveneens gevormd aan de Gentse academie en leerling van de Vigne-Quyo. Van Eename maakte ook het fraaie koorgestoelte.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Koorgestoelte

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Eén van de biechtstoelen

Het hoogtepunt was de **indrukwekkende preekstoel** waar hij vier jaar aan werkte. Dit kunstwerk werd in de vakliteratuur geprezen als uniek voor zijn tijd en ook door de pastoor betaald.

Bavobeeld

In 1874 werd een **processiebeeld van de heilige Bavo** beeldhouwd door Isidoor Dubrucq, een leerling van Van Eenname. Het werd recent gerestaureerd.

Hij maakte een jaar later ook de balustrade van het doksaal en de orgelkast. Het huidige orgel is buiten gebruik en was een schenking van Firmin de Smet.

De monumentale preekstoel

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Het interieur kreeg een kleurrijk tintje als pastoor De Laere in 1872 besloot om in de ramen van de zijbeuken het leven van de heilige Bavo te laten uitbeelden in tien **glasramen**. Hij betaalde er zelf vijf en de andere werden geschonken door kasteelheren die er hun wapenschild lieten in aanbrengen. De overige glasramen zijn veel later occasioneel geplaatst.

In de kerkgeschiedenis hebben wij al kennis gemaakt met heel wat waardevol meubilair in de kerk, veelal schenkingen. Ook **beelden, vaandels, kandelaars, liturgisch vaatwerk** en **priestergewaden** werden geschonken. Van veel voorwerpen kennen wij de oorsprong niet.

Eén der glasramen over het leven van de H. Bavo

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Het oudste en misschien meest kostbare en originele voorwerp is een oud **processiekruis**, dat wellicht dateert uit het begin van de 14de eeuw, al zijn het corpus en de halfedelstenen van latere datum. Het geheel vertoont duidelijk Byzantijnse kenmerken, maar ook Romaanse invloeden zijn aanwezig. Het processiekruis is niet zichtbaar voor de bezoeker maar ligt veilig opgeborgen in afwachting van de aankoop van een beveiligd vitrinekastje.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Middeleeuws processiekruis : voor- en achterzijde

Vooral de heren van Vinderhoute, die behoorden tot de **familie Wouters**, hebben sinds het midden van de 16de eeuw heel wat schenkingen gedaan. In 1776 schonk de familie een **romeins missaal** in rood leder versierd met vijf zilveren beslagen. Het boek dateert uit 1737 en is gedrukt bij Plantijn in Antwerpen. Op het zilverbeslag, dat dateert uit ca. 1658 staan afbeeldingen van de heilige Ignatius van Loyola en van de heilige Franciscus Xaverius, twee belangrijke jezuïetenheiligen. Op de sloten, staan de alliantiewapens van de schenkers.

Romeins missaal

Het oudste beeldhouwwerk in de kerk is een **houten Piëta** uit de 18de eeuw. Daarnaast hangen er tal van schilderijen, veelal kopieën onder meer naar Van Dijck, Rubens, Gaspar De Crayer en Poussin.

Piëta, 18de eeuw

Hemelvaart van Maria; naar Poussin

Jezus aan het kruis, naar P.P. Rubens

In de kerk hangt ook een **aantal obiits of rouwborde** met middenin het wapenschild van de familie. Diezelfde wapenschilden vinden wij soms terug op de glasramen, altaren of andere voorwerpen in onze kerk die zij geschonken hebben.

De kerk bezit ook een aantal waardevolle processievaandels die in 2012 gerestaureerd werden en vakkundig bewaard worden, deze zijn niet toegankelijk voor publiek.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Obiit van Maximilien d'Udekem d'Acoz

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Standaard van de H. Franciscus Xaverius

Het kunstpatrimonium wordt door vrijwilligers onderhouden, tenzij het door een expert dient uitgevoerd te worden.

Het meerjarenplan (2014 - 2019) wordt in grote mate uitgevoerd.

Het volgende werd gerealiseerd: een nieuwe centrale verwarming in de kerk (2013), de verwarming in de sacristieën (2015), de vergassing van de obiits (2009), de behandeling van de Piëta (2006), de conservatie van enkele schilderijen (2005) en processievaandels (2012), de inrichting van een parochiaal secretariaat in een bergplaats (2015), de aankoop van nieuwe kerkstoelen (2016 - 2017) en de aanpassing van de geluidsinstallatie (2017).

Architecturale mogelijkheden

Er is een sacristie rechts van het koor. Een ruimte links werd ingericht als parochiaal secretariaat. Er is daar ook een toilet en een nooduitgang. De hoofduitgang bevindt zich aan de zuidkant. De kerk is toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

De zijbeuken van de kerk kunnen eventueel gecompartmenteerd worden, wat de mogelijkheid biedt tot een ruimte voor een permanente tentoonstelling. In het schip van de kerk kunnen liturgische diensten, concerten en voordrachten plaatsvinden.

Bouwfysische toestand

De bouwfysische toestand van de Sint-Bavokerk is zeer goed. Elk gebouw moet onderhouden en af en toe hersteld worden. Dé grote zorg van elke kerkfabriek.

Na de Eerste Wereldoorlog waren dringende herstellingen nodig. De Duitsers hadden op het einde van de oorlog in de kerktoeren een gat gemaakt dat dienst moest doen als uitkijktoren. De gewelven en zes ramen waren zwaar beschadigd door twee zware Duitse kanonnen die in de buurt van de kerk waren opgesteld. Bij gebrek aan financiële middelen, zowel van de hogere overheid als van

het kerkbestuur en het gemeentebestuur duurde het nog tot 1927 vooraleer de grondige herstellingswerken aan de toren begonnen en voltooid werden.

In 1934 werden de binnenmuren van de kerk gereinigd en geverfd maar het gewelf liet men met rust uit vrees voor instortingsgevaar. Pleisterplaten hingen los en door verschillende doorzakkingen werd een grondige restauratie steeds dringender.

Al werd de kerk zelf niet getroffen tijdens de Tweede Wereldoorlog, bij het opblazen van Bierstalbrug in september 1944 en het artillerievuur van over het kanaal vielen delen van het pleisterwerk naar beneden en werden verschillende ramen beschadigd.

Op 8 oktober 1950 werden de werken toegewezen aan aannemer Mestdagh uit Zottegem. De toelating om te beginnen bleef echter uit, zodat de aannemer weigerde de werken nog uit te voeren aan de vooropgestelde prijs. Op 16 november 1951 werden, na een nieuwe aanbesteding, de werken uiteindelijk toegewezen aan de firma Van Kerckhove uit Wetteren. Een deel der kosten werd door de hogere overheid als oorlogsschade gesubsidieerd. Toch werden ook de gelovigen weer aangesproken om alle kosten betaald te krijgen.

In 1953 werd de kerk binnenin grondig geverfd en de verlichting grotendeels vernieuwd. De muren werden grijs, de gemarmerde zuilen zwart geverfd! De polychrome pleisteren heiligenbeelden kregen een witgrijze overschildering. Een tijdgebonden vernieuwing gaf meteen een totaal ander uitzicht aan het interieur.

In 1956 stelde men opnieuw vast dat dak en toren grondig moesten hersteld worden. In 1958 werden de werken toegewezen aan aannemer Bert uit Eeklo. Daar de kosten voor het dak hoger opliepen dan voorzien, werd geopteerd om de toren nog niet te herstellen. In 1960 waren de werken voltooid.

In datzelfde jaar 1960 werd elektrische verwarming geïnstalleerd met opgehangen ronde warmtestralers in de bogen van de zuilenrij tussen schip en zijbeuken. In elk verwarmingselement was middenin de verlichting aangebracht. Een zoveelste omhaling in de parochie moest de kosten helpen betalen.

In 1965 werd een geluidsinstallatie in gebruik genomen op Witte Donderdag en op Kerstavond werd voor het eerst de klok elektrisch geluid.

Op Kerstmis 1967 werd het altaar naar het volk gekeerd zoals het tweede Vaticaans Concilie had gewild. Het nieuwe altaar dat in het koor stond op een eiken trede was gemaakt uit de voorkant van het koorgestoelte. De zijkanten werden aangepast.

In 1973 nam de kerkraad de beslissing om de kerktoren te herstellen, een nieuwe windhaan en een nieuw torenuurwerk te plaatsten. Dit werd het jaar daarop goedgekeurd door het gemeentebestuur en ook uitgevoerd.

In 1978 werd overgeschakeld op verwarming met stookolie via een warme lucht rooster naast het hoofdaltaar.

Op 21 december 1991 werden twee nieuwe klokken gewijd en in de kerktoren opgehangen. De ene met de naam Sylvanus en een gewicht van 330 kg werd grotendeels betaald met de erfenisschenking van Sylvain Hebbelinck, jarenlang voorzitter van de kerkfabriek, tijdelijk organist en 'dorpsfilosoof'. De andere, Paulus genaamd en 130 kg zwaar, werd geschonken door iemand die anoniem wenste te blijven.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

In 1988 had men vastgesteld dat een grondige **buitenrestauratie** van het hele kerkgebouw zich opdrong. Er was zelfs gevaar voor het publiek door vallende stenen en planken aan de straatzijde. Ook de elektrische leidingen moesten vernieuwd worden.

Op 18 november 1990 werd door de kerkraad het dossier voor dit alles goedgekeurd.

Door administratieve en vooral financiële besommeringen begonnen de werken door Aquareno uit Lokeren pas in januari 1996.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

De werken schoten goed op en op 15 mei 1996 kreeg de nieuw vergulde windhaan weer een uitzicht over de parochie van op zijn torenspits. Midden 1997 waren de werken voltooid.

Buitenrestauratie 1990 – 1997 en nieuwe windhaan

Op 16 december 1999 werden kerk en kerkhof **als beschermd monument geklasseerd**.

Ook een grondige **binnenrestauratie** was dringend nodig.

Al in 1997 werden hiervoor verkennende gesprekken gehouden met de betrokken instanties. Maar het opstellen van een definitief dossier werd uitgesteld tot het klasseringsbesluit van 1999. De volgende jaren werd het dossier vervolledigd, werden subsidies toegekend door de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Oost-Vlaanderen en kon de parochiegemeenschap zelf een bijdrage toezeggen van meer dan een miljoen frank. Niet enkel het interieur en meubilair zouden gerestaureerd worden maar ook een aantal kunstwerken. Op 11 september 2003 keurde de gemeenteraad de plannen goed.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Het houtwerk was aangetast door vocht en insecten en moest grotendeels vervangen worden. Ook het dak van de sacristieën moest vernieuwd worden. In 2004 werden de werken uitgevoerd door de firma N.V. Monument uit Ingelmunster.

De oorspronkelijke lichte kleuren werden zoveel mogelijk hersteld. Men slaagde er in de zwartgeverfde zuilen weer hun oorspronkelijke gemarmerde laag terug te geven. Het hele interieur werd opgefrist en zo kreeg het kerkinterieur opnieuw een stralend uitzicht.

Verrot en bouwvallig

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Binnenrestauratie 2004 - 2005

Gemarmerde laag weer zichtbaar

Het nieuwe altaar

Op 28 en 29 mei 2005 werd de gerestaureerde kerk aan het publiek voorgesteld. Een gelegenheid ook voor een tentoonstelling van de rijke kunstschaten die de kerk bezit.

Op 25 juni 2005 werd door Mgr. Van Looy het nieuwe altaar ingewijd.

In 2013 werd een modern systeem van vloerverwarming geïnstalleerd op aardgas. Na archeologisch onderzoek werden in de vloer vier warmtestations geplaatst die moeten zorgen voor een constante temperatuur en bruuske opwarming en afkoeling beletten. Ook de sacristie en bergplaatsen kregen verwarming in 2014 om de kunstschaten beter te conserveren

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Na archeologisch onderzoek werden vier warmtestations geplaatst

Het kerkgebouw wordt goed onderhouden. Monumentenwacht inspecteert tweejaarlijks met doorgaans weinig dringende opmerkingen. Het dak en de goten vertonen wel slijtage, maar mits onderhoud kan het gebouw nog geruime tijd in orde gehouden worden. De leien zijn tamelijk fel verweerd. Af en toe kan lekkage ontstaan zodat regelmatig onderhoud aangewezen is. De zinkbekleding van het dakwaterafvoer is licht verweerd en op enkele plaatsen werden losse soldeernaden voorlopig afgedicht. Het schilderwerk van de boeiplanken is in vrij goede staat. In de kapconstructie en de zolder zijn sporen merkbaar van vroegere aantastingen, maar de kapconstructie werd hersteld waar nodig. De ijzeren windroeden van de glas-in-loodramen vertonen lichte verwerking. Voor het overige is het schrijnwerk in prima staat.

Er worden ook bewaringsmaatregelen genomen. Het kerkbestuur heeft een abonnement voor: het schoonmaken van de dakgoten bij Van Quaille; het onderhoud van de centrale verwarming bij Celcio bvba; het nazicht van de brandblustoestellen bij Barkat en van de klokken bij Clock-o-matic.

In het meerjarenplan 2020-2025 werd een dossier toegankelijkheid, brand- en diefstalbeveiliging opgenomen. Op basis hiervan werd een risicoanalyse en evacuatieplan opgemaakt voor de kerk, kwam er een inbraak- en branddetectie en werd een hellend vlak geïnstalleerd voor rolstoelgebruikers.

Volgende werken werden ook gepland, maar zijn nog niet uitgevoerd: bestaande toilet moderniseren en aanpassen voor personen met een beperking; voorzetramen aanbrengen voor de glasramen voor veiligheid en isolatie; inbraakveilige kasten aanschaffen om de kunstschaten tentoon te stellen.

Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke context

Rond deze kerk ligt het vroegere kerkhof met enkele grafmonumenten van oud-strijders en belangrijke lokale families, een aantal van deze grafmonumenten werden verplaatst binnen de kerk. Rechtover de kerk bevinden zich een café en brasserie. Naast en achter de kerk is er een parkzone met veel groen.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Deze parochiekerk is een volledig vrijstaand gebouw gelegen in het centrum van het dorp. Rond de kerk bevindt zich het vroegere kerkhof, dat ook in 1999 is geklasseerd. Bij de vernieuwing van de dorpskern in 2004, werd ook het vroegere kerkhof aangepakt. Er bevinden zich het monument van de gesneuvelden van de beide wereldoorlogen, een aantal grafmonumenten en twee kapellen. In de kerkhofmuur zijn oude grafstenen ingemetseld. Het oostelijke deel is als een groene ruimte aangelegd. De zitbanken en verbrede paden maken van het vroegere kerkhof een plaats van rust, ontmoeting en bezinning.

Grondplan van het beschermde kerkhof

Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

In de Sint-Bavokerk van Vinderhoute zijn er vanaf 1 januari 2021 geen weekendvieringen, maar ze kan nog wel gebruikt worden voor huwelijken, uitvaarten, ... De kerk is ook open voor stil gebed.

Gezien het kerkpatrimonium onderhouden wordt op kosten van de gemeenschap, stellen we ons kerkgebouw ook graag open voor niet-kerkelijke activiteiten. Dit des te meer omdat er in Vinderhoute geen geschikte ruimte is voor culturele activiteiten van enige omvang. Dergelijke activiteiten worden echter enkel toegelaten, mits toestemming van de parochieploeg en het kerkbestuur, dat hiervoor een specifieke overeenkomst heeft opgesteld. Die aangevraagde activiteiten mogen in geen geval indruisen tegen de principes van de katholieke geloofsleer. Onze kerkelijke diensten blijven steeds voorrang hebben op andere activiteiten.

Nu al wordt de kerk opengesteld op zondagen doorheen het jaar van 10.30 tot 11.30 uur. Dit gebeurt door vrijwilligers van het kerkbestuur. Het biedt de mogelijkheid tot bezinning en gebed. Bij mooi weer komen dan toeristen binnen die bewonderend kijken naar het rijke interieur.

Gezien de talrijke en waardevolle kunstwerken die meestal geschonken werden door private personen, zou het wenselijk zijn om die voor het publiek tentoon te stellen. Met dat doel wordt geopteerd om de ruimte achter de preekstoel en de oostelijke biechtstoel vrij te houden omdat het zicht op de koormuimte hier zeer beperkt of onbestaande is. Hier wordt in de toekomst een permanente tentoonstelling opgesteld van de belangrijkste kunstschaten, mits de nodige veiligheidsmaatregelen worden genomen. Daarnaast worden er tijdelijke tentoonstellingen van regionale kunstenaars geïnstalleerd.

De kerk doet nu al dienst als culturele ontmoetingsplaats. Ze leent zich uitstekend voor muzikale optredens. Al meerdere keren werden door verschillende verenigingen concerten en tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd.

De perfecte akoestiek van het gebouw, de aangepaste elektrische voorzieningen en de comfortabele verwarming zijn pluspunten voor het organiseren van artistieke activiteiten.

De kerk kan ook dienst doen voor vergaderingen en voordrachten waar een ruimer publiek wordt verwacht.

Toekomst

Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

In 2017 kwam het eerste beleidsplan voor de H. Bavokerk in Vinderhoute tot stand. Dat hoorde samen met dat van de St-Martinuskerk van Lovendegem thuis in het kerkenbeleidsplan van de gemeente Lovendegem.

We zijn nu dringend aan een herziening toe. De parochiekernen Vinderhoute en Lovendegem werden immers intussen met die van Zomergem en Waarschoot samengevoegd tot één ruimere nieuwe parochie; daarenboven werden naderhand ook de gemeenten Lovendegem en Zomergem en Waarschoot opgenomen in de fusiegemeente Lievegem.

En nu speelt ook nog een derde factor mee: bij het emeritaat van pastoor Daniël vraagt het Bisdom

om de parochiepastoraal zo te herschikken dat Vinderhoute niet langer zijn (intussen maandelijks) zondagsviering kan behouden: het bisdom wil voor de zondagsvieringen de parochianen nog enkel samenbrengen in de grotere parochiekerken; in ons geval is dit Lovendegem en Waarschoot en Zomergem.

Dit betekent echter niet dat de H. Bavokerk helemaal onttrokken wordt aan de eredienst. Het Bisdom wil deze, om haar rijke historische en culturele aankleding prioritair als religieus functionerend gebouw bewaren.

Hoewel er in de Sint-Bavokerk voortaan dus geen maandelijks (laat staan wekelijkse) vieringen meer plaatsvinden, blijft de kerk een geschikte plaats voor huwelijk, uitvaart, De kerkruimte kan eveneens gebruikt worden voor catechesebijeenkomsten voor jongeren en volwassenen. De kerk staat regelmatig open als plek voor stilte en gebed.

Naast deze prioritaire christelijk-religieuze functie zien we ook passende nevenbestemmingen zinvol en doenbaar: in de lijn van wat in het eerste beleidsplan reeds opgenomen was: ' De kerk doet nu al dienst als culturele ontmoetingsplaats. Ze leent zich uitstekend voor muzikale optredens. Al meerdere keren werden door verschillende verenigingen concerten en tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd.'

De kerk beschikt daarvoor over het gepast museaal karakter. Zij vormt een interessant kader voor tentoonstellingen, zowel van niet-kerkelijke als van kerkelijke aard. En wat concerten betreft kunnen we zeggen dat de perfecte akoestiek van het gebouw, de aangepaste elektrische voorzieningen en de comfortabele verwarming echt pluspunten zijn voor het organiseren van artistieke activiteiten. De kerk kan ook dienst doen voor vergaderingen en voordrachten waar een ruimer publiek wordt verwacht. Weliswaar telkens met respect voor het religieus karakter van het gebouw.

In het kerkbestuur wordt een cultureel-historische infobrochure voorbereid: een erfgoedspreekel in samenwerking met de Provincie Oost-Vlaanderen.

Wij blijven ijveren voor een goede verstandhouding tussen de Kerkraad, de verschillende verenigingen (o.a. Werkgroep Vinderhoute, FERM, ...) en de Lievegemse scholen.

Sint Ghislenuskerk Waarschoot

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Identificatie

Naam kerk

Parochiekerk Sint-Ghislenus

Ligging

Plaats: Waarschoot

Straat en nummer : Waarschootdorp 15

Eigenaar

Gemeente Lievegem

Bescherming

De toren van de parochiekerk Sint-Ghislenus is beschermd als monument.

Beschermingsdossier : 4.01/44072/101.1 OO002229

De kerk is vastgesteld bouwkundig erfgoed.

Datum besluit: 1 juni 2023

Datum publicatie besluit: 14 juni 2023

Beschrijving

Bron

Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Parochiekerk Sint-Ghislenus [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/33247> (geraadpleegd op 6 augustus 2024).

Ingeplant aan de noordoostzijde van het driehoekige dorpsplein te midden van een parkje, aangelegd op het vroegere kerkhof. Behouden omheining met fraaie ijzeren hekken tussen gietijzeren zuiltjes, op lage bakstenen voet.

Tijdens oudejaarsnacht 2001-2002 werd de kerk door een moedwillige brandstichting geteisterd waardoor ze nagenoeg volledig vernield werd. Enkel de kerktoren en een deel van de zijbeuk is blijven staan.

Cultuurhistorische waarde

In 1244 besliste Wouter van Marvis, bisschop van Doornik, tot de oprichting van een parochie Waarschoot, als afsplitsing van de moederparochie Zomergem. Bronnen over deze vroege periode zijn schaars. We weten dus niet met zekerheid of er dan al een kerkgebouw bestond en hoe dat er uit zag. Lange tijd ging men ervan uit dat er in de 13de eeuw een éénbeukig kerkje stond dat pas in 1615 uitgebreid werd met twee kleine zijbeuken.

Archeologisch onderzoek van 2004–2005 (na de brand) bracht een complexere bouwgeschiedenis aan het licht. Bij die opgraving zijn effectief resten teruggevonden van een eerder gebedshuis. De sporen wijzen op een (mogelijk) tweebeukig kerkje in baksteen dat kort na 1244 werd opgetrokken. De platte - grond toont een koor met vijfzijdige afsluiting, een middenbeuk en een smallere noordelijke zijbeuk (of kapel?). Van deze fase werden, behalve funderingen, ook twee centrale pijlers en sporen in de koormuren gevonden. Hoe de rest van het gebouw in westelijke richting eruit zag, is niet duidelijk. De vondst van een skelet dat deels overbouwd is door de zuidgevel van de kerk laat veronderstellen dat de bakstenen kerk nog een oudere (houten) voorloper had, mogelijk op de plaats van het koor. Maar daar zijn verder geen bewijzen voor. In de loop van de 14de eeuw breidde de kerk uit met een zijkapel aan de zuidkant, als (kleinere) tegenhanger van de noordelijke zijbeuk. In het koor kwamen twee beschilderde 14de-eeuwse grafkelders aan het licht, waarover verder meer. In de 15de–16de eeuw kreeg de kerk een volwaardige zijbeuk aan de zuidkant en wellicht ongeveer tegelijkertijd werd de smalle noordbeuk afgebroken en vervangen door een evenwaardige zijbeuk. De godsdiensttroebelen op het einde van de 16de–begin 17de eeuw veroorzaakten veel schade aan de kerk. Volgens de bronnen werd nadien (ca. 1615) de noordbeuk uitgebreid naar het westen. Deze uitbreiding werd ook teruggevonden in het bodemarchief. Rond 1642 spreken de bronnen opnieuw over een kerk in slechte toestand. Er startte een bouwcampagne waarbij de noord- en zuidbeuk verlengd werden tot aan de toren. Vanaf dan maakte de toren ook integraal deel uit van het kerkgebouw. In 1730 volgde alweer een uitbreiding van de kerk. De zuidbeuk werd verlengd naar het oosten met aansluitend de bouw van een sacristie. De vroegere zuidelijke zijkapel werd daarbij afgebroken. Eind 18de eeuw kreeg de kerk een kruisvormig grondplan door de bouw van een grote dwarsbeuk (transept), waarbij de oude buitenmuren werden afgebroken. Vier natuurstenen zuilen begrepsden de middenbeuk en tegen de oostzijde van de toren werden twee halfzuilen toegevoegd. De laatste ingrijpende verbouwing – voor de brand – had plaats in 1844. Naar een ontwerp van de Gentse architect Louis Minard werd naast de dwarsbeuk

uit 1786 nog een (tweede) transept bijgebouwd. Op die manier ontstond een vreemde kerkruinte die breder dan lang was en bijna het volledige dorpsplein van vandaag vulde. Naast het koor werd aan de zuidkant nog een bergruimte bijgebouwd. In 1871 bouwde men ten zuiden van de bestaande sacristie uit 1730 nog een tweede bij. In 1909 ten slotte werd ten noorden van de bergruimte uit 1844, een tweede bergruimte aangebouwd. Op de (beschermd) toren na, werd de rest van de oude kerk na de catastrofale brand verder ontmanteld en afgebroken, met uitzondering van de huidige ruïne.

Rondgang

Net als vroeger vormt de vierkante toren in witgeschilderde baksteen de toegang, vandaag tot zowel de nieuwe kerk als de binnentuin.

Toren

Volgens heemkundige gegevens dateert de toren (van 1393. Uiteraard kende hij in de loop der eeuwen verschillende vernielingen, herstellingen en periodes van heropbouw. In 1980 werd hij al eens gerestaureerd en kreeg toen een nieuwe torenhaan. De laatste grote restauratie dateert van 2002–2005. De toren is opgetrokken in baksteen en heeft een vierkante plattegrond. In opstand telt hij drie niveaus gestut door hoeksteunberen en hoge gotische spitsboogopeningen. In de noordoostoksel is een halfronde traptoren. Aan de kant van het plein bevindt zich een calvarie. De andere muren dragen gedenkplaten voor onder meer de slachtoffers van beide wereldoorlogen.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Ruïne

In de binnentuin staat nog de ruïne van de oude kerk. De resten van de oude middenbeuk (2) laten vandaag enkel nog vermoeden wat voor een imposant gebouw de oude Sint-Ghislenuskerk wel moet geweest zijn: breder (50 m) dan ze lang was (45 m), als gevolg van de laatste verbouwing/vergroting van de kerk in 1844. Het restant van het koor (3) met nog enkele bewaarde glas-inloodramen en een wijdingsteen zijn hiervan nog stille getuigen ... Nieuwe kerkgebouw In de begroetingsruimte eisen twee beelden de aandacht op. Het verkoolde Onze-Lieve-Vrouwbeeld (4) is een restant van het 18de-eeuwse, gepolychromeerde en aangeklede processiebeeld van Maria met kind, dat toebehoorde aan de Mariacongregatie. Het bronzen beeld (5) van kunstenaar Toni Zenz kreeg de titel 'Het Tweede Fiat' mee. Het is een hedendaagse voorstelling van een piëta: een vrouw (Maria) moet haar gestorven zoon (Jezus) loslaten en aan God toevertrouwen. Het beeld dateert van 1974.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Nieuwe kerkgebouw

In de begroetingsruimte eisen twee beelden de aandacht op. Het verkoolde Onze-Lieve-Vrouwbeeld (4) is een restant van het 18de-eeuwse, gepolychromeerde en aangeklede processiebeeld van Maria met kind, dat toebehoorde aan de Mariacongregatie. Het bronzen beeld (5) van kunstenaar Toni Zenz kreeg de titel 'Het Tweede Fiat' mee. Het is een hedendaagse voorstelling van een piëta: een vrouw (Maria) moet haar gestorven zoon (Jezus) loslaten en aan God toevertrouwen. Het beeld dateert van 1974. "Als je sterft val je in de handen van God"

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

In de winterkapel verwijzen de restanten van de communiebank, twee beelden en twee schilderijen nog naar de oude kerk. Een nieuwe doopvont kreeg er een plek en de oude doopvont uit de 19de eeuw doet nu bij de ingang dienst als wijwatervat. Van de oorspronkelijke communiebank (6) die Bruggeling Hendrik Pulinx (1698–1781) vervaardigde en die sinds 1732 de kerk sierde, bleef enkel het deel uit de zuidelijke helft van de kerk bewaard. In totaal telde het meubel zeven lange en vier kortere panelen met eucharistische symbolen tussen opengewerkt weelderig bladwerk. Die werden van elkaar gescheiden door twaalf pilasters met daarop telkens een medaillon met een buste van één van de apostelen.

Volgende panelen bleven bewaard (van links naar rechts): het Lam van de Apocalyps, de pelikaan die zijn jongen voedt, de Bron des Levens, druiven en korenaren en brood en wijn. Het zijn voorstellingen die alle te maken hebben met de communie. Tussen de panelen zijn de zes overgebleven bustes van de apostelen opgehangen. De zes hoofden kijken allemaal naar links, wat in de oorspronkelijke opstelling ook de richting van het hoofdaltaar was. De overgebleven panelen werden met veel zorg en kunde hersteld door Denis Albrecht Goossens uit Eeklo. Achteraan in de winterkapel staat een nieuwe doopvont (7) in travertijn. Het bijzondere eraan is dat die is uitgewerkt in de vorm van een sarcofaag, een graftombe uit de Grieks-Romeinse tijd. Het is een geschenk van de parochie van Sleidinge. Een graftombe is op het eerste gezicht ongewoon voor een doopvont. Het was de apostel Paulus, die het christendom verspreidde in Griekenland en Italië, die de diepe zin van het doopsel toelichtte vanuit de dood en de verrijzenis van Christus. De tombe is versierd met symbolische tekeningen: een duif als symbool van de Heilige Geest, de Levensboom die verwijst naar het scheppingsverhaal, de palmtak voor vrede en overwinning. Er ontstaat op die manier een lijn van de levensboom over de rug van de sarcofaag en het doopbekken naar de overwinningstak: deze lijn verwijst naar het altaar en de eucharistie. De drie ringen verwijzen naar de H. Drievuldigheid en de Griekse letters Alfa en Omega naar Christus als het begin en het einde. De vier trossen van zeven blaadjes rond het waterbekken verwijzen naar: de zeven dagen van de week, de zeven sacramenten, de zeven gaven van de Heilige Geest en de zeven werken van barmhartigheid, die wegwijzers zijn in de dagelijkse geloofspraktijk.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

In de winterkapel hangen twee schilderijen die uit de brand gered konden worden. Het ene stelt de 'Bruiloft van Maria' voor, het andere de 'Hemelvaart van Maria'. Het monumentale schilderij met de voorstelling van de 'Bruiloft van Maria' (8) werd heel lang toegeschreven aan Otto Van Veen (1557–1629), leermeester van o.a. Rubens. Het werk werd geschilderd op hout. Bij de restauratie van het schilderij na de kerkbrand, kwam men tot de vaststelling dat het werk geschilderd werd rond 1560 en een duidelijke overeenkomst vertoonde met de stijl van Michiel Coxcie (1499–1592). Zowel compositie, kleurgebruik als weergave van gezichten en gelaatsuitdrukkingen verwijzen duidelijk naar Coxcie. Hoe komt een werk van Coxcie – wellicht de duurste schilder van zijn generatie – in deze kerk terecht? Volgens een oude bron zou het afkomstig zijn uit de kerk van Bouchoute (Boekhoute?) en werd het voor de kerk van Waarschoot aangekocht in 1919. Of is er een link met de cisterciënzerpriorij van Waarschoot? Of behoort het tot de schilderijen die pastoor Van Dorpe in de jaren 1850– 1870 verwierf uit Gentse kerken? Het schilderij dat de 'Hemelvaart van Maria' (9) voorstelt, werd in 1871 gekocht van de hospitaalkerk in Kortrijk. Het is een doek geschilderd door Matthias De Visch en dateert uit het midden van de 18de eeuw.

De twee beelden stellen de H. Petrus en de H. Paulus voor en dateren uit 1875. Ze zijn in lindenhout gekapt door Frans Vanden Hende uit Gent. Paulus (10) is te herkennen aan het zwaard en het vuur aan zijn voeten. Petrus (11) is afgebeeld met sleutels in de hand en de haan aan zijn voeten. In de eigenlijke kerkruimte staat het fraaie barokke beeld van de H. Ghislenus (12). Het werd in 1854 geschonken door senator De Block aan de toenmalige pastoor Bruno De Vos. Aan zijn voeten ligt een berin die hem de plaats bij Bergen toonde waar hij een klooster moest bouwen. Het marmeren beeld kwam uit de kerk van de geschoeide karmelieten in Gent en dateert uit de 17de eeuw. Langs de muur werd een nieuwe kruisweg (13) in glas-in-lood ingewerkt. Hij werd ontworpen door glaskunstenares Ingrid Meyvaert en vervaardigd door het atelier Mestdagh uit Merelbeke. De kruisweg bestaat uit de veertien klassieke 'staties' met toevoeging van een 15de statie: de Verrijzenis. Typisch voor het werk van Meyvaert is de bewuste keuze om composities te maken waar het figuratieve een harmonisch geheel vormt met een abstracte achtergrond. Dat creëerde ze met een eenvoudige lijnvoering van de figuren, zonder details van hoofd en handen, en met nauwkeurig gekozen kleuren. Het mondgeblazen glas in al zijn tinten doet de taferelen rijkelijk opleven. Het vrij sober gehouden kleuren komen toch levendig en hoopvol over, dankzij de vele contrasten tussen donkerblauwe, paarse en gele partijen. Het gebruik van gele glasscherven in ieder paneel wijst op de aanwezigheid van het Licht in de duisternis van het lijden, dat steeds weergegeven wordt aan de hand van donkere kleuren.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

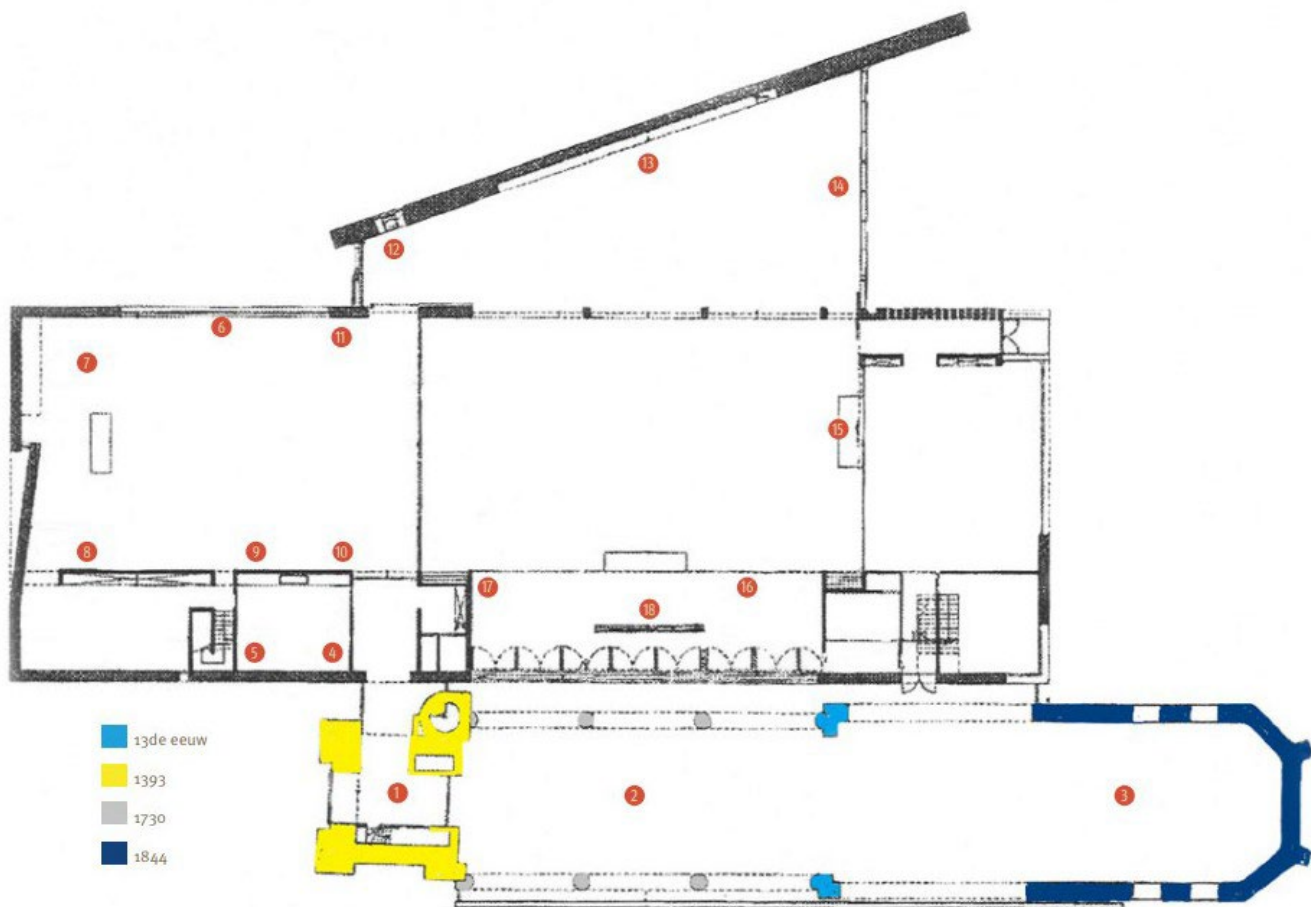
We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Middeleeuwse grafkelders (14) Voor de afbraak van de verbrande oude kerk werd een archeologisch en bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd. Dit bracht heel wat nieuwe gegevens aan het licht over de bouwgeschiedenis, maar het meest verrassend was de vondst van twee beschilderde middeleeuwse grafkelders in het koor. Na onderzoek werden zij gedateerd in de 14de eeuw. Deze grafkelders bevonden zich op de 'beste' plaats van de kerk, zo ver mogelijk oostwaarts in het koor en aan weerszijden van het eerste altaar. Hoewel de kelders waren volgestort met puin en zand en deels verstoord door latere begravingen en door de bouwwerken van 1844, zijn ze

niettemin prachtige voorbeelden van middeleeuwse grafschilderkunst. Op het hoofdeinde van de grote grafkelder is een kruisigingsscène afgebeeld met Christus aan het kruis, geflankeerd door Maria (rechts) en Johannes de Evangelist (links). Op het voeteinde zien we een zittende figuur op een bank (waarschijnlijk Maria met kind). Op de lange zijden van de kelder zijn kruisen van verschillende grootte en type afgebeeld. Tussen die kruisen door zien we een moeilijk te identificeren figuur ... misschien een met wierook zwaaiende engel. In de tweede kleine grafkelder is opnieuw een kruisigingsscène afgebeeld aan het hoofdeinde. Ertegenover staat een figuur tussen twee pilaren. Op de lange zijwanden worden heiligen afgebeeld: vermoedelijk Johannes De Doper en Sint-Christoffel (te herkennen aan zijn staf en de waterdieren aan zijn voeten). Alle wanden zijn extra versierd met rode vijfbladige bloemetjes. Op de bakstenen vloer van deze kelder waren resten bewaard van een houten kist, bekleed met ijzeren banden. Een andere opmerkelijke vondst was een priesterskelet met een prachtig bewaard gebleven gewaad, versierd met allerlei motieven. De kledij bestond uit een broek en een mannenvest met talrijke knoopjes met daaronder lange kousen (zie de reconstructie op de pop aan de grafkelders !). Hierboven droeg hij een kazuifel in goudleder. Na onderzoek van deze kledingstukken aan de Hogeschool Antwerpen konden ze gedateerd worden in de 17de eeuw. De opgegraven restanten worden bewaard in het Provinciaal Erfgoeddepot Ename. Opvallend in de kerkruimte is het orgel (15). Het werd in 1983 gebouwd door Detlev Kleuker (vandaar een Kleukerorgel). Het stond in de Duitse stad Espelkamp in een voormalige protestantse kerk, de 'Evangelische Martinskirche', en moest er weg omdat deze kerk een nieuwe bestemming kreeg. Het orgel heeft 14 registers, verdeeld over twee manualen en een pedaal.

Het bovenste klavier (het borstwerk) zit vervat in een zwelkast, wat voor dit type instrument hoogst ongebruikelijk is. Zwelkasten zijn terug te vinden in romantische/symfonische orgels (en vinden trouwens ook hun oorsprong in deze periode van de 19de eeuw). Het pijp- en regeerwerk zijn gemonteerd op een stalen geraamte, waar de orgelkast omheen is gebouwd, het meubel zelf heeft geen dragende functie. Het regeerwerk van het orgel is vervaardigd uit aluminium (in plaats van hout). Opnieuw heel ongebruikelijk, maar een mooi voorbeeld van de experimentele bouwstijl die Kleuker in zijn orgels toepaste. Door het feit dat geen hout werd gebruikt, is het orgel minder onderhevig aan wisselende temperatuurschommelingen in de kerkruimte. De Paaskandelaar (16) is ontworpen en vervaardigd door de Eeklose kunstschilder en beeldhouwer Albert D'Havé (Eeklo, 1912–1995). Het was een geschenk van de parochie aan pastoor Urbain Bauwens (pastoor van 1942 tot 1947) naar aanleiding van zijn zilveren priesterjubiläum in 1943. Op deze paaskandelaar is heel wat symboliek terug te vinden: de feniks oprijzend uit de vlammen als zinnebeeld van de lijdende en verrezen Christus, de bloemen en bijen zijn het symbool voor Maria en de kuisheid, de slang op het kruis en het Lam met wimpel zijn de symbolen van de overwinning van het leven op de dood (van het goede op het kwade). Onderaan worden in een medaillon de vier paradijsstromen uitgebeeld: dit verwijst naar het doopsel. Ook hier zijn nog twee beelden van Toni Zenz terug te vinden. Aan het tabernakel staat een Mariabeeld dat de titel 'Het Eerste Fiat' (17) meekreeg. Het beeld toont Maria in een houding van overgave. Achter het altaar verwijst de 'Gekruisigde Christus' (18) naar de overgang van de dood naar de verrijzenis. Twee atypische elementen dragen de hele symboliek: om de verrijzenis extra te beklemtonen is het Christusbeeld niet vastgemaakt aan het kruis en de wijd opengestreckte armen benadrukken zijn woord: 'Komt allen tot Mij, die belast en beladen zijt ...'. De brand van de Sint-Ghislenuiskerk was tevens de aanleiding om de dorpskern op te waarderen. De ruïne van het oude koor en het schip vormen een open poort naar het plein, geaccentueerd door grasstroken en ledlijnen die de verbinding met het er tegen overliggende gemeentehuis versterken. Verkeersstromen en parkeergelegenheden kregen een duidelijke hiërarchie waardoor de openbare gebouwen een natuurlijk aanvoelende bereikbaarheid verkregen. De dorpskern werd een aangename belevingsruimte die mensen samenbrengt in het hart van de gemeente.

Bron: www.oost-vlaanderen.be/erfgoedspkkel

Kerktoeren

De gotiek is ontstaan dankzij een technisch-constructieve vooruitgang als gevolg van een herverdeling van de krachten via een skeletbouw en schoorwerk. Deze stijl wordt gekenmerkt door haar verticaliteit, grote vensteropeningen, spitsbogen en kruisribgewelven. (ca. 13de eeuw - begin 16de eeuw)

Ontwerpers : Henri en Valentin Vaerwyck

Bron : https://id.erfgoed.net/thesauri/stijlen_en_culturen/4

In een handige brochure, ter plaatse aanwezig, kan men heel wat interessante informatie. Het is een uitgave van de Provincie Oost-Vlaanderen, in de reeks van Erfgoedspkkel. Men kan deze kleine 'toeristische gids' ook meenemen als men daarvoor 1 euro in de offerblok deponeert.

In de exporuimte, boven de catecheseruimte, wordt ook heel wat bewaard en dit wordt soms tentoon gesteld.

Groepen kunnen ook steeds een rondleiding in de kerk aanvragen bij koster-organist Kurt Vandevaire.

Over Toni Zenz en zijn kunstwerken is een en ander te vinden op internet.

Architecturale mogelijkheden

De nieuwe kerk is aangebouwd tegen de ruïne van het centraal kerkschip van de oude kerk. Er zijn twee toegangen: de hoofdtoegang via de bewaard gebleven toren, de tweede achteraan, uitgevend op de ruime parking.

Via de hoofdtoegang kom je in de inkomhal. Links geeft die toegang tot 'de ontmoetingsruimte/begroetingsruimte', waar doorgaans de begroeting plaats vindt bij uitvaartdiensten, en waar men tijdens de openingsuren een kaarsje kan aansteken. Via deze ruimte kom je in de sacristie. En via de trap bij technische ruimten boven, onder meer met de verwarmingsinstallatie.

Rechts bevindt in de inkomhal zich een eerste toiletruimte.

De inkomhal leidt verder naar de twee gebedsruimten. In 'de winterkapel' links, waar 70 stoelen staan, gaan de avondvieringen op maandag door, alsook de uitvaart- en huwelijksdiensten met beperkt publiek en het getijdengebed op vrijdagavond.

In de grote kerkruimte is het brede hoogkoor aangebracht tegen de glazen wand die de moderne kerkruimte scheidt van de ruïne van de oude kerk. In de ruimte staan 350 stoelen opgesteld. Indien er duidelijk meer volk verwacht wordt, kan de glazen wand tussen de kapel en de grote kerk geopend worden. Dit kan interessant zijn zowel voor niet-liturgische als voor liturgische samenkomsten.

Links van de kerkruimte staat het orgel. Links van het orgel leidt een gang naar de tweede buitendeur, die uitgeeft op de parking. Via een deur rechts in deze gang als je naar buiten gaat, kom je in de 'catecheseruimte'; dit is een interessant lokaal voor allerlei vergaderingen en/of andere activiteiten, met het nodige meubilair, en basiskeuken, en een tweede toiletruimte. Dit ruimtencomplex kan volledig losstaand van de kerkruimtes gebruikt worden, en zo ook door verenigingen... gehuurd worden.

Boven de catecheseruimte is een tentoonstellingsruimte in opbouw.

De winterkapel en de grote kerkruimte worden met vloerverwarming en raamconvectoren op de gewenste temperatuur gebracht. Alle ander ruimtes worden verwarmd door middel van radiatoren (In de catecheseruimte is ook een raamconvector aanwezig).

Bouwfysische toestand

Bron

Bouwkundige inspectie van dienst Monumentenwacht uitgevoerd op 20 februari 2024.

Beschrijving

Op 24 juni 2007 werd de nieuwbouw, een ontwerp van architectenbureau Stramien uit Antwerpen, officieel ingehuldigd. Wat nog restte van meubilair en kunstwerken werd geconserveerd en kreeg

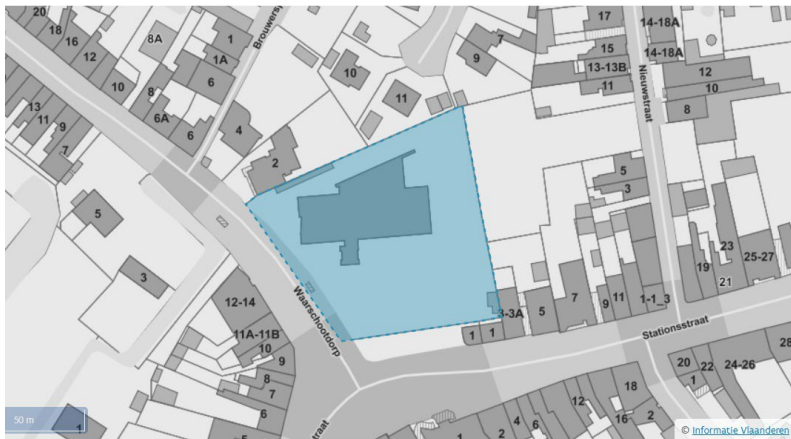
een plaats in de nieuwe kerk.

Het jonge kerkgebouw biedt naast de comfortabele indeling begrijpelijkerwijze weinig investeringszorgen. De kerk is ook goed bereikbaar voor rolstoelgebruikers.

Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke context

Bron

Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Parochiekerk Sint-Ghislenus [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/33247> (geraadpleegd op 6 augustus 2024).

Dorpsplein veel gebruikt voor evenementen

Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Qua eredienst vermelden we hier als significant cijfermateriaal enkele pastorale gegevens van het jaar 2023.

Aan de zondagsvieringen, namen gemiddeld 150 personen deel.

Aantal doopsels:	36
Eerste communie:	35
Vormsel:	30
Huwelijk:	2
Uitvaartdiensten:	50

Er zijn zondagsvieringen in deze ankerkerk op zaterdag om 17.00 uur. In deze kerk vinden het doopsel, huwelijk en uitvaart en gelegenhedsvieringen plaats. Tweewekelijks op maandag is er een eucharistieviering om 18.00 u., de andere week is er een gebedsviering om 18.00 u. De kerk is elke dag open voor een stil gebed van 9.00 uur tot 12.00 uur. Op zondag is ze gesloten (tenzij er een doopviering plaatsheeft).

Wat nevenbestemming betreft:

Er vonden in 2023 zeven concerten plaats.

Er vonden ook een tiental rondleidingen plaats voor verenigingen van binnen en buiten Waarschoot.

De catecheseruimte wordt frequent gebruikt voor vergaderingen en koorrepetities

Op maandagmorgen is er om de 14 dagen een poetsdienst in de weer om alles netjes te houden.

Toekomst

Onderbouwde visie op he toekomstig gebruik en de toekomstige functie

De Sint-Ghislenuskerk van Waarschoot blijft één van de drie kerken in Lievegem met 'volledig aanbod van liturgische diensten': zondagsvieringen, initiatiesacramenten (doopsel, eerste communie, vormsel) huwelijk, uitvaart en andere liturgische vieringen.

Daarnaast kan het kerkgebouw ook gebruikt worden voor culturele nevenbestemmingen zoals concerten, tentoonstellingen, en andere culturele activiteiten die niet in tegenspraak zijn met de liturgische hoofdfunctie van het gebouw.

Sint Martinuskerk Lovendegem

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Identificatie

Naam kerk

- Sint-Martinuskerk

Ligging

Plaats: Lovendegem

Straat en nummer: Dorp z.n.

Eigenaar

Gemeentebestuur Lievegem

Bescherming

Het 'Van Peteghemorgel' is beschermd.

Datum besluit: 19.08.1980

Beschermingsdossiers: 4.01/44036/102.1, 4.01/44036/117.1, OO001897

De kerk is vastgesteld bouwkundig erfgoed.

Datum besluit: 1 juni 2023

Datum publicatie besluit: 14 juni 2023

Beschrijving

Cultuurhistorische waarde

De huidige Sint-Martinuskerk vindt haar verre oorsprong in een kerkgebouw dat werd opgericht op het einde van de 15de eeuw. Dit kerkje werd tijdens de godsdienstoorlogen in de tweede helft van de 17de eeuw bijna volledig verwoest door de beeldenstormers.

In 1615 werd de kerk grotendeels heropgebouwd door de gebroeders Persyn. Dit gebouw kreeg in 1788 een nieuw koor, de toren werd verbouwd en de kerk werd in westelijke richting met drie traveeën verlengd. Omstreeks 1822 bouwde architect Van de Capelle een nieuw koor, maar het is in de jaren 1896 - 1897 dat het landelijke, witgekalkte dorpskerkje omgebouwd werd door architect Goethals tot een **driebeukige basilicale kerk** in neogotische stijl.

De kerk kreeg door het bouwen van een dwarsbeuk de vorm van een Latijns kruis, met drie lange, eerder smalle beuken. Het bestaande uitzicht werd verder grondig gewijzigd door de verhoging van de muren, de hoge spitsboogramen, de bouw van een portaal, het optrekken van de toren, en het aanbrengen van een houten spitsbooggewelf in de middenbeuk en houten kruisribgewelven in de zijbeuken. Het hele gebouw is in baksteen opgetrokken, met een overvloed aan hardsteen. Het interieur kreeg een overvloedige neogotische sjablonenbeschildering die echter omstreeks 1960, naar de mode van de tijd, in egaal wit werd overschilderd.

In de periode 1898 - 1905 werden in het hoogkoor en de zijkoren gekleurde brandglasramen aangebracht. De bestaande barokke altaren die het interieur van de kerk een rijk uitzicht gaven, werden vervangen door neogotische altaren. Van het oude meubilair bleven enkel een biechtstoel in Vlaamse renaissancestijl van 1659, een predikstoel in rococostijl, daterend van 1767, en een kerkmeesterbank van hetzelfde jaar bewaard.

Het kerkgebouw is niet geklasseerd. Het kerkorgel is dat wel. Het is in oorsprong een 'Van Peteghemorgel'.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Binnenzicht van de kerk: het koor

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Binnenzicht van de kerk

Beeld van Maria

Beeld van Jezus

Architecturale mogelijkheden

De Sint-Martinuskerk van Lovendegem werd in de jaren 1994 tot 2003 grondig gerestaureerd. Toen de dorpskern daarna werd vernieuwd, konden de Lovendegemse inwoners fier zijn op de mooie resultaten. Het kerkgebouw is toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Ze is uitgerust met een

sobere sanitaire voorziening en een goed werkende verwarmingsinstallatie, die opgeleverd werd in 2012.

Tot op heden is het een ruime, open en helder uitzierende kerk die er zich goed toe leent om met velen liturgie te vieren. Er zijn 430 stoelen beschikbaar, en met de zitplaatsen in de koorbanken aan de zijkanen, kunnen er zelfs 500 personen gemakkelijk plaatsnemen.

Het altaar is goed zichtbaar opgesteld, zodat de aanwezigen in de middenbeuk en ook in de dwars- en zijbeuken vooraan een goed zicht hebben op de liturgie. De stoelen staan ook in zij- en dwarsbeuken naar het altaar gericht, wat het gemeenschapsgevoel van de aanwezigen versterkt.

De koorleden hebben een plaats achter het altaar in het kerkkoor, en worden ondersteund door de vaste organist, die het in 2010 aangekochte elektronische orgel bedient.

De geluidsinstallatie is van de beste kwaliteit en bevordert de verstaanbaarheid van de teksten.

Het interieur van de kerk is vrij sober, de muren wit geschilderd, waardoor de brandramen vooraan en in de zijbeuken tot hun volle recht komen alsook de twee prachtige beelden van Jezus en Maria vooraan, recentelijk gerestaureerd in oorspronkelijke kleuren en met goud afgewerkt.

Er zijn ook mogelijkheden tot compartimentering. Er is een sacristie rechts van het koor. Achteraan links bevindt zich een stookruimte. Het huidige gebruik van deze ruimten laat geen andere functies toe.

In de sacristie is er een nooduitgang, echter met drempels. Er zijn twee nooduitgangen en de hoofdingang kan ook dienst doen als nooduitgang. Die zijn aangepast voor personen met beperkte mobiliteit.

Bouwfysische toestand

Bron

Bouwkundige inspectie van dienst Monumentenwacht uitgevoerd op 19 februari 2020.

Beschrijving

De bouwfysische toestand van de Sint-Martinuskerk is goed. Vooral aan de dakkapellen van de toren is onderhoud nodig. Alleen op de torenspits komen enkele gebroken leien voor en er is wat uitgevallen voegwerk aan de loodslabben van de dakaansluitingen. Hier en daar zijn er losgekomen soldeernaden die moeten gedicht worden.

De standvinken in de toren hebben te lijden onder lekkage via de dakkapellen. De nieuw ingevulde negblokken van de torenschacht brokkelen terug af.

Recentelijk werd een risicoanalyse en evacuatieplan opgemaakt voor de Kerk. Met behulp van een nieuw inbraakalarm wordt het kerkgebouw beter beveiligd.

De volgende materiële prioriteiten liggen nog voor:

- het bestaande toilet moderniseren en aanpassen voor personen met een beperking;

- voorzetramen aanbrengen voor de glasramen voor veiligheid en isolatie;
- de schilderijen verder onderhouden.

De concrete kostenbepaling zal uitgewerkt worden in de begroting van de volgende jaren en de meerjarenplannen.

De andere kosten op korte en middellange termijn zijn de gewone exploitatiekosten van de kerk onder meer de nutsvoorzieningen, de schoonmaak, het onderhoud en de verzekeringen.

Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke context

Deze kerk ligt in het centrum van het dorp, omgeven door een parking, winkels en cafés.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

De kerk is gelegen in het centrum van het dorp. Rond de kerk is er een ruime parkeerplaats en kerkgangers kunnen ook terecht in de nabijgelegen parkeerruimten van de Kerkstraat of de Kasteeldreef.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Kerk met parkeerruimte

Rondom de kerk bevinden zich het postkantoor, talrijke winkels en cafés, meerdere kantoren, de gemeentelijke bibliotheek en een wijkkantoor van de politiezone.

Achter de kerk zijn beelden en een gedenkplaat ter ere van Kanunnik Petrus Jozef Triest aangebracht, die in Lovendegem zijn congregaties heeft gesticht.

Beelden ter ere van Kanunnik Petrus Jozef Triest, stichter van 3 congregaties

Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Qua eredienst vermelden we hier als significant cijfermateriaal enkele pastorale gegevens van het jaar 2023.

Aan de zondagsvieringen namen gemiddeld 80 personen deel.

Aantal doopsels:	30
Eerste communie:	40
Vormsel:	33
Huwelijk:	3
Uitvaartdiensten:	40

De kerk wordt op dinsdag en vrijdag voor stil gebed open gesteld: van 9 uur tot 18 uur. Bij eventuele erediensten is de kerk ook open één uur voor de diensten...

De zondagsviering in deze ankerkerk vindt volgens beurtrol plaats op zondag om 09.00 uur (om de 14 dagen). In de weken dat er geen zondagsviering is wordt de kerk wel opengesteld voor stil gebed van 9.00 uur tot 12.00 uur.

In deze kerk vinden ook doopsel, huwelijk en uitvaart en gelegenhedsvieringen plaats.

De kerk doet nu al dienst voor **culturele activiteiten**. Geregeld worden er **muzikale uitvoeringen** verzorgd: in 2024 waren dit er 2. Verschillende verenigingen organiseerden al **tijdelijke tentoonstellingen**.

De akoestiek van het gebouw is uniek. Mede dankzij de aangepaste elektrische voorzieningen en de comfortabele verwarming is de kerk een ideale ruimte voor het organiseren van artistieke activiteiten.

Toekomst

Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

De Sint-Martinuskerk van Lovendegem blijft één van de drie kerken in Lievegem met 'volledig aanbod van liturgische diensten': zondagsvieringen, initiatiesacramenten (doopsel, eerste communie, vormsel) huwelijk, uitvaart en andere liturgische vieringen.

Daarnaast kan het kerkgebouw ook gebruikt worden voor culturele nevenbestemmingen zoals concerten, tentoonstellingen, en andere culturele activiteiten die niet in tegenspraak zijn met de liturgische hoofdfunctie van het gebouw.

Rolstoeltoegankelijkheid en sanitaire voorzieningen worden bekeken.

Sint Martinuskerk Zomergem

Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed

Identificatie

Naam kerk

- Sint-Martinuskerk
- Sint-Maartenkerk
- parochiekerk Sint-Maarten
- Sint-Martinus: dit is de oorspronkelijke naam uit de databank-Coomans.
- Volledig: Parochiekerk Sint-Martinus

Ligging

Plaats: Zomergem

Straat en nummer: Marktplein zn.

Eigenaar

Gemeentebestuur Lievegem

Bescherming

De kerk is een beschermd monument.

Objectnummer: OO002241

Datum besluit: 20 juli 1946

Datum publicatie besluit: 7 september 1946

De kerk is vastgesteld bouwkundig erfgoed.

Datum besluit: 1 juni 2023

Datum publicatie besluit: 14 juni 2023

Beschrijving

Cultuurhistorische waarde

A. Korte beschrijving door Parcum

Bron

Dimitri Stevens. Parochiekerk Sint-Martinus, Zomergem [deelgemeente in gemeente Lievegem - BE] ([1250]-). In: ODIS. Record last modified date: 28 februari 2023. Available from World Wide Web: http://www.odis.be/lnk/OB_1863

Typering en stijl

- Type: parochiekerken (incl. decanale kerken, hulpkerken)
- Stijl: gotiek, neogotiek
- Kerktype: hallenkerk met transept
- Torentype: kruisingtoren

Profiel

In 1171 schonk de bisschop het patronaat aan het kapittel van Doornik. Een eerste pastoor Johannes werd vermeld in 1200. Neogotische parochiekerk met vroeggotische toren. Toren in Doornikse steen, grotendeels herbouwd van 1921 tot 1923. In de zeventiende eeuw was de kerk reeds driebeukig. In 1850 werd ze met twee traveeën verlengd. Na elk van beide wereldoorlogen was er een grote campagne om de schade te herstellen.

Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed

B. Extra info uit inventaris

Bron

Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Parochiekerk Sint-Martinus [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/33681> (geraadpleegd op 12 augustus 2024).

Beschrijving

In de 9de eeuw zou hoogstwaarschijnlijk al een bidplaats op de Markt gestaan hebben. De bisschop van Doornik schonk in 1171 het altaar aan het kapittel van Onze-Lieve-Vrouw van Doornik. Vrijwel geen precieze historische gegevens omtrent oorsprong en vroege bouwevolutie van de huidige kerk (voor eind 16de eeuw). De Potter en Broeckaert maken melding van een brand eind 14de eeuw die noodzaakte tot wederopbouw van de kerk in de loop van de 15de eeuw. De vroeg-gotische vierkante kruisingstoren van Doornikse steen, aanzien als een bouwwerk uit de 13de eeuw, hield blijkbaar stand; vormt heden nog het oudste onderdeel van de kerk. Kerkrekeningen vanaf begin 17de eeuw tot begin 19de eeuw wijzen op herhaaldelijke grondige herstellingen en bouwwerken, veelal echter zonder duidelijke specificering van de werken. Uit dergelijke bronnen blijkt wel dat de kerk minstens sinds begin 17de eeuw driebeukig was en drie altaren bezat. Brandschade aan de toren in 1683. Torenaald in 1727 waarschijnlijk vernieuwd en in 1739 voorzien van nieuwe schaliën. Belangrijke herstellingen in 1753: de verbouwingen leidden mogelijk tot vergroting van de

kerk. Bouw van een nieuwe sacristie in 1769 (achter noordelijke zijkoor). In 1822: vernieuwing onder meer van houten zolderingen onder leiding van architect J.B. Van de Cappelle. In 1850: verlenging van de kerk met 10 meter in westelijke richting met bouw van nieuwe westgevel naar ontwerp van architect L. Roelandt. Volledige buitenkerk nadien witgekalkt om de als storend ervaren verschillende bouwmaterialen onzichtbaar te maken. Melding van een bouwmeester Vander Heyden naar aanleiding van herstellingen in 1853. Plaatsing in achttien vensters van nieuw stenen maaswerk naar ontwerp van E. Paternotte van 1877. Twee blinde gotische vensters van het hoofdkoor geopend in 1885, de overige drie in 1894. In 1900: aanvang van de vernieuwing van de leien dakbekleding, nadien herstelling van de torenspits (1905). Daarop volgden diverse herstellings- en verfraaiingswerken volgens plannen van 1904 van architecten H. en V. Vaerwyck: vrijleggen en herstelling van de torenpijlers, verwijderen van de inwendige afsluitmuren van de zijkoren en recht afgesloten noordkoor uitbreiden met een driezijdige sluiting met stenen overwelling naar analogie van het zuidelijk koor (1909-1910), bouw van een nieuwe sacristie (1911) na sloping van de oude. Zeer zware oorlogsschade aan de kerk in 1918: toren totaal vernield met uitzondering van de kruisingspijlers, westgevel fel beschadigd evenals de daken, overwellingen en ramen. Uitvoering van de nodige restauratiewerken in 1921-1923 volgens plannen van 1920 van architect Valentin Vaerwyck. Opnieuw oorlogsschade aan de kerk in 1940 voornamelijk aan de torenspits, de daken, de oostzijde met sacristie, een deel van de pijlers en bogen achteraan in de kerk. In 1953 volgt de restauratie van voornoemde schade door architect Adrien Bressers. Dezelfde architect leidde in 1964-65 de voegwerken en herstellingen aan de plinten van de kerk.

Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed

De plattegrond ontvouwt een oostelijk georiënteerde hallenkerk met drie even brede en hoge beuken van zes traveeën onder afzonderlijke leien zadeldaken, een vierkante kruisingstoren tussen niet uitspringend transept, een twee traveeën lang hoofdkoor met vijfzijdige sluiting en zijkoren met driezijdige sluiting. Rond traptorentje tegen de noordoostelijke hoek van de kruisingstoren, een lagere polygonale traptoren in de oksel van koor en noordelijk transept; de sacristie met annexe tegen noordelijk transept, bezit op dezelfde lijn als voornoemde traptorens, een laag polygonaal torentje, vooraan oprijzend uit het dak. Merkwaardige vroeg-gotische kruisingstoren van Doornikse steen, grotendeels herbouwd in 1921- 1923 door architect V. Vaerwyck. De twee boven het transept oprijzende torengeleringen vertonen aan iedere zijde: voor de luikamer, vijf blinde gekoppelde smalle spitsbogen op omlopende lijst en met bogen op pilasters; voor de klokkenkamer, telkens drie verdiepte spitsboogvormige galmgaten ook op een omlopende lijst. Hoge achtzijdige, ingesnoerde leien torenspits (herbouwd in 1953). Van de overige delen van de kerk, die in gotische stijl uitgevoerd zijn en ten vroegste opklimmen tot de 15de eeuw, zou het hoofdkoor mogelijk het oudste zijn. Het verschil in bouw materiaal van de kerk bleef bij de herhaalde restauraties en uitbreidingen gerespecteerd en illustreert daardoor het vroegere, gefaseerde bouwproces. Zuidelijk zijkoor, transeptpuntgevels en zijgevel van zuidelijke zijbeuk van witte natuursteen, de rest van bak- en zandsteen. Met uitzondering van het noordelijk transeptvenster dat een drielicht in spitsboogveld vertoont, zijn de overige spitsboogvensters in het vierde kwart van de 19de eeuw van voornamelijk driedelig maaswerk voorzien. Westgevel, in 1921-1923 door architect Valentin Vaerwyck herbouwd, verschillend in uitwerking en detailafwerking van de oorspronkelijke neogotische westgevel van 1850 naar ontwerp van architect Louis Roelandt. De vier pilasters met hun bekronende pinakels die de drie even hoge puntgevels aflijnden werden achterwege gelaten; middenvenster naar onderen toe vergroot, portaal eronder verlaagd, tweedelige tracering van de vensters vervangen door vieren driedelig maaswerk. Beide zijbeukgevels in de top verrijkt met een neogotische gevelnis met beeld van Sint-Martinus en de Heilige Johannes met lam; middenpuntgevel bekroond door een natuurstenen achthoekig torentje met spits. Calvarie met gepolychromeerde beeldengroep tegen de oostgevel van het middenkoor, werk van A. De Beule van 1909 evenals het Onze-Lieve-Vrouwebeeld op de hoek van de sacristie.

Interieur

De drie beuken van het schip vertonen een houten spitsboogvormige overwelling, de koren een bakstenen overwelling met witstenen ribben. Kruisingstoren rustend op vier hoge kruisingspijlers, aan twee zijden een pilaster met halfzuil eindigend op knoppenkapiteel, die de brede spitsbogen met rechthoekig profiel opvangen. Vier hoger opgaande slanke hoekzuiltjes dienen als aanzet van de witstenen ribben van de kruisriboverwelling van de kruising. Onder iedere gewelfkap werden twee smalle spitsbooglichten op rechte lijst aangebracht. Monochroom geschilderde wanden en witstenen spitsboogvormige scheibogen op dito zuilen met achthoekige bladkapitelen.

Meubilair

Schilderij

- Sint-Martinus deelt zijn mantel met een bedelaar, door L. Tytgadt van 1887

Beeldhouwwerken

- Harpspelende Koning David en twee bazuinblazende engelen, uit de 18de eeuw, afkomstig van vroeger orgel
- 18de-eeuwse houten beelden van Heilige Paulus en Heilige Petrus
- wit stenen Piëtabeeld, door A. De Beule van 1913

- tien heden monochroom geschilderde heiligenbeelden van circa 1900 op gesculpteerde consoles tegen de schippijlers
- borstbeeld van Heilige Martinus van 1898, door L. Blanchaert met polychromie door Bressers
- houten Heilig Hartbeeld van 1875

Zijaltaren met houten retabel, een door A. De Beule en een door A. Seynaeve, van 1909 naar ontwerp van architecten H. en V. Vaerwyck. Neogotische eiken koorbanken van 1900 door L. Blanchaert. Neogotische eiken communiebank van 1900 door L. Blanchaert. Rijk gesculpteerde preekstoel van 1868 door P.J. De Cuyper. Vier biechtstoelen in renaissancestijl (één 18de-eeuws (?), één uit het eerste kwart van de 19de eeuw en twee van 1928).

Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed

De gevel van de linker zijbeuk is in de top verrijkt met een neogotische gevelnis met beeld van "Sint-Johannes" (met lam in zijn handen). De gevel van de rechter zijbeuk is in de top verrijkt met een neogotische gevelnis met beeld van "Sint-Martinus" (met staf in de linkerhand en boek in de rechterhand). Beide klassieke heiligenbeelden zijn ongeveer 1,80 m hoog; omstreeks 1960 ontworpen en beeldhouwd in witte steen door Gerard Thienpont, beeldhouwer (Eke-Nazareth).

Architecturale mogelijkheden

- Grootte, opdeling, inrichting
Het betreft hier een deze driebeukige hallenkerk, met kruisingstoren en drie koorkapellen. De kerk is ongeveer 50 meter lang en 20 meter breed; de kruisingstoren meet 8 meter op 8 meter. Daarbinnen is in de jaren 1980 een nieuw altaar op een nieuw podium geplaatst.
- Aanwezige voorzieningen (verwarming, elektriciteit, sanitair, keuken ...)
Gasverwarming, goede elektriciteitsvoorziening. Daartegenover staat een eerder primitief sanitair: één toilet, links vooraan, drie treden lager dan de kerkvloer. Het toilet is nog steeds niet opgeknapt, maar het wordt opgenomen in de budgetten van 2025.
- Het kerkbestuur onderzoekt in hoeverre er een hedendaagse aanvulling op dat vlak kan ingebouwd worden in de linker hoek achteraan, tussen de oude doopvont en één van de zijdeuren.
- Toegankelijkheid voor mensen met een fysieke beperking:
De kerk is gemakkelijk toegankelijk voor mensen met een beperking: via de zijdeur in de zuidermuur. Staat aangegeven via een infobordje naast de hoofdingang.

Bouwfysische toestand

Bron

Bouwkundige inspectie van dienst Monumentenwacht uitgevoerd op 23 juni 2022.

Beschrijving

Het kerkgebouw is algemeen in goede staat en wordt redelijk onderhouden. In de omgeving van de sacristie is er wel overlast door duiven. In de dakgoten van de sacristie lag plaatselijk zeer veel duivenmest en verspreid zaten enkele afvoeropeningen verstopt.

Enkele afgewaaide tegelpannen van het dak werden door Monumentenwacht teruggeplaatst. Op de toren zijn enkele leien gebroken zonder dat dit aanleiding geeft voor lekkage. De dakbedekkingen en de aansluitingen zijn van goede kwaliteit. De koperen dakgoten en afvoeren zijn in orde. De zakgoten van het schip werden volledig overkleefd met een laag EPDM, wellicht om het probleem van loskomende soldeernaden te verhelpen. De hanggoten van de zijbeuken zijn te hoog om normaal toegankelijk te zijn, maar dit is eigen aan het gebouw.

De bereikbaarheid van de torenspits is voor verbetering vatbaar. De houten trappen in de toren zijn in goede staat, maar één ervan (ongeveer halfweg) is zodanig opgesteld dat er nauwelijks ruimte is tussen de trap en het bovenliggend platform. De tussenplatformen zijn redelijk klein uitgevoerd en er is nergens een leuning zodat het naar boven klauteren niet op de meest veilige manier kan gebeuren. De bevestiging van het bovenste torenluik met enkele touwtjes is momenteel nog redelijk, maar op termijn niet betrouwbaar. De staphaken vanaf het bovenste torenluik tot aan het kruis voldoen niet aan de jongste (Europese) normering en mogen daarom niet meer gebruikt worden.

De zolders van beide zijbeuken zijn niet toegankelijk voor controle. De overige kapconstructies vertonen geen noemenswaardige gebreken.

Hier en daar komen kleine stukjes loskomend voegwerk voor, maar dit heeft op dit moment geen gevolgen. Zowel de bakstenen gedeeltes als de oude en de naoorlogse natuursteen zijn kwalitatief in goede staat.

Structureel zijn de houten ramen, de deuren en de luiken in goede staat, maar de afwerkklagen zijn tamelijk fel verweerd.

Ook de glas-in-loodramen vertonen geen noemenswaardige gebreken.

De ijzeren onderdelen van de klokkenstoel (het luiwerk) vertonen lichte roestdoorslag.

Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke context

Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed

 = Parking

Omheen de kerk kunnen 25 auto's parkeren. Er zijn ook 30 parkeerplaatsen op het kerkplein: tussen de kerk en het gemeentehuis. Aan de zuidgevel van de kerk is ook een grote overdekte fietsenstalling aangebracht. De Sint-Martinuskerk maakt deel uit van een beschermd dorpsgezicht, de dorpskom Zomergem. Deze bescherming is geldig sinds 10 november 1995.

Bron: agentschap onroerend erfgoed 2017: Dorpskom Zomergem, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/301511> (geraadpleegd op 24 april 2017).

Bron: Geoportaal Vlaanderen

De dorpskom van Zomergem is gelegen op een heuvel van 22 meter hoogte en is gecentreerd rond de Markt. Vanuit dit ovaal plein vertrekken straalsgewijs vijf straten, met centraal de gotische parochiekerk Sint-Martinus. Het marktplein werd na de Eerste Wereldoorlog uitgebreid met een plein tegenover de westzijde van de kerk, door sloping van de vernielde huizenrij tussen de Kleitstraat en Kerkstraat. Het beeldbepalende gemeentehuis uit 1923 domineert de westzijde van dit plein. De andere bebouwing rondom de kerk bestaat voornamelijk uit 19de-eeuwse en vroeg-20ste-eeuwse burgerhuizen. Ten zuiden van de markt ligt het langwerpige Maarten Steyaertplein dat zich hogerop vertakt in de Alfons Sifferstraat en de Dekenijstraat. In deze laatste straat staat de pastorie.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Qua eredienst vermelden we hier als significant cijfermateriaal enkele pastorale gegevens van het jaar 2024:

Aan de zondagsvieringen namen gemiddeld 65 personen deel.

Aantal doopsels: 54

Eerste communie: 54

Vormsel: 49

Huwelijk: 8

Uitvaartdiensten: 11

De kerk is voor stil gebed dagelijks open van 9 uur tot 17 uur.

Op pare zondagen gaat de zondagsviering door om 9.00 uur, op onpare zondag gaat de viering door in Sint-Martinus Lovendegem om 9.00 u.

In deze kerk vinden doopsel, huwelijk, uitvaart en gelegenhedsvieringen plaats.

Om de twee weken is er een eucharistieviering op dinsdag om 9.30 uur. Op de dinsdagen dat er geen eucharistieviering doorgaat is er een gebedsviering om 9.30 uur.

Ten behoeve van bezoekers en andere geïnteresseerden werd een handige infobrochure over de kerk opgesteld: het eerste deel historisch, het tweede deel als gids bij een rondgang. Dit gebeurde in samenwerking met de Dienst Erfgoed van de Provincie Oost-Vlaanderen. Deze 'erfgoed sprokkel' kan in de kerk verkregen worden.

Daarnaast kan het kerkgebouw ook gebruikt worden voor culturele nevenbestemmingen zoals concerten, tentoonstellingen, en andere culturele activiteiten die niet in tegenspraak zijn met de liturgische hoofdfunctie van het gebouw. Bv. Festival van Vlaanderen.

Toekomst

Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

De Sint Martinuskerk Zomergem blijft als 'centrumkerk' één van de drie kerken in Lievegem met 'volledig aanbod van liturgische diensten': zondagsvieringen, initiatiesacramenten (doopsel, eerste communie, vormsel) huwelijk, uitvaart en andere liturgische vieringen.

Daarnaast kan het kerkgebouw ook gebruikt worden voor culturele nevenbestemmingen zoals concerten, tentoonstellingen, en andere culturele activiteiten die niet in tegenspraak zijn met de liturgische hoofdfunctie van het gebouw. Bv. Festival van Vlaanderen.

Samenvattend overzicht van het kerkenbeleidsplan voor Lievegem

Bevestigd in 2025

KERK Al deze kerken zijn eigendom van de gemeente Lievegem	EREDIENSTAANBOD	AARD VAN GESCHIKTE NEVENBESTEMMINGEN	HERBESTEMMING
ST-MARTINUS Zomergem	Volledig aanbod: zondagsviering in beurtrol, initiatiesacramenten, huwelijk, uitvaart, catechese	Concerten, tentoonstellingen,	-
ST-GHISLENUS Waarschoot	Volledig aanbod: wekelijks zondagsviering op zaterdagavond, initiatiesacramenten, huwelijk, uitvaart...	Concerten,... Vergaderingen in de catecheseruimte voor parochiale en niet-parochiale werkgroepen	-
ST-MARTINUS Lovendegem	Volledig aanbod: zondagsviering in beurtrol, initiatiesacramenten, huwelijk, uitvaart, catechese	Concerten, tentoonstellingen, ...	-
ST-BAVO Vinderhoute	Per 1 jan 2021: geen zondagsviering meer; wel huwelijk, uitvaart, gelegenhedsvieringen, catechese ...	Concerten Rondleidingen Tentoonstellingen,	-

Besluit

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien er wijzigingen moeten aangebracht worden, worden deze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na valorisatie door de bisschop van Gent en door de gemeenteraad.

Binnen het vorige beleidsplan werden in de H Maartenparochie reeds 3 kerken onttrokken aan de eredienst (Beke, Ronsele, Oostwinkel) en werd 1 kerk bestemd voor nevendiensten (Vinderhoute). De kerken van Lovendegem, Waarschoot en Zomergem werden behouden voor eredienst en gebedsruimte.

Dit betekende toen een grote omslag binnen de verschillende parochiekernen die niet zonder kwetsuren is verlopen.

Gezien de vooropgestelde doelstellingen hierboven beschreven, het huidige actieve gebruik van de kerkgebouwen voor erediensten en andere activiteiten, en de "zorgzame" beweging naar 1 parochie in Lievegem, kiest de parochieploeg ervoor om de huidige status te behouden.

Goedkeuring Kerkenbeleidsplan *Lievegem 2026 -2031*

De Bisschop van Gent, **Lode** Van Hecke, verklaart hierbij dat hij heeft kennis genomen van het *Kerkenbeleidsplan 2026 - 2031 voor de gemeente Lievegem* en dat hij dit plan goedkeurt.

Gent, 16 mei 2025

+ Lode Van Hecke
bisschop van Gent

